VIMANA

1972

4

VIMANA

Julkaisija Interplanetistit ry -
Interplanetisterna rf

Päätoimittaja Aili Nurmiaho
Toimitussihteeri P. Teerikorpi

Tietoja julkaisijayhdistyksestä:

Yhdistyksen tarkoituksena on tutkia ja välittää "lentäviä lautasia" koskevia tietoja.

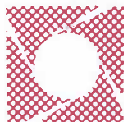
Puheenjohtaja Jarl Lund

Vuotuinen jäsenmaksu 15 mk

Yhdistyksen postiosoite:
PL 101
00101 Helsinki 10

Postisiirtotili 1292 00 - 8

V I M A N A on neljä kertaa vuodessa ilmestyvä jäsenlehti

1972 4 VIMANA

Kymmenvuotistaipaleelta

Jo vuodesta 1947 alkaen oli Suomen lehdistössä ollut uutisia maapallolla tehdyistä ufohavainnoista sekä asianharrastajien laatimia selostuksia ensimmäisistä alaa käsittelevistä teoksista. Joel Rehnströmin aloitteesta perustettu Lentolautasliitto oli toimittanut lehdistön välityksellä tiedustelun Suomessa tehdyistä havainnoista, ja hänen perustamansa Kustannusosakeyhtiö Vimana oli julkaissut keväällä 1962 George Adamskin, Desmond Leslien ja Daniel W. Fryn kirjoittamat neljä ensimmäisiksi suomennettua ufo-teosta.

Helsingin Yliopistolla marraskuun 21 päivänä 1962 pidetyn esitelmätilaisuuden jälkeen siirtyi parikymmentä asianharrastajaa Aleksanterinkadun Hildénin kahvilan kabinettiin, jossa pidettiin Interplanetistit r.y. - Interplanetisterna r.f.:n perustava kokous. Sääntöjen mukaan "Yhdistyksen tarkoituksena on suorittaa lentolautasiksi nimitettävien esineiden tutkimista ja niistä saatavien tietojen keräämistä ja levittämistä julkaisemalla painotuotteita sekä järjestämällä esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia ym tavoilla, siten toimien koko maassa alan harrastajien, interplanetistien, yhdyssiteenä. Yhdistys on epäpoliittinen."

Yhdistyksen ensimmäiseen hallitukseen tulivat valituiksi Arvi Merikallio puheenjohtajana, Jaakko Kukkonen varapuheenjohtajana, Joel Rehnström sihteerinä, Ilpo Koskinen teknillisenä asiantuntijana ja Brita Lagerblad rahastonhoitajana.

Vähäisestä alusta yhdistyksen perustamisen aikoina on ufo-tietous ja -harrastus levinnyt maassamme laajoihin piireihin. Tässä tietouden levittämistyössä on interplanetisteilla ollut merkittävä osuutensa. Onhan sen toimesta levitetty havaintolomakkeita, suoritettu havaintopaikoilla tutkimuksia, kerätty suuri kokoelma lehtileikkeitä, järjestetty esitelmätilaisuuksia suurelle yleisölle sekä tiedotustilaisuuksia lehdistölle, esitelmöity pyydettäessä seuroissa, yhdistyksissä, opistoissa ym, levitetty tietoutta lehtikirjoituksin, radiossa ja televisiossa. Seura toimitti vuosina 1964 - 1966 Lentolautaslehteä, jota jaettiin jäsenille sekä informaatiomielessä myös kouluille ja opistoille. Vuodesta 1967 lähtien on ilmestynyt jäsenlehti VIMANA neljänä numerona vuosittain. Sen päätoimittajana on ollut koko ajan Aili Nurmiaho ja toimitussihteerinä Pekka Teerikorpi. Yhdistyksen kustantamana ilmestyi vuonna 1966 Rolf Telanon teoksen "A Spacewoman Speaks" suomennos "Borealis: Tulemme avaruudesta".

Yhdistyksen jäsenmäärä on ollut jatkuvassa nousussa, alkaen muutamasta kymmenestä se on kivunnut lähes kahdeksaansataan. Jäsenistö kattaa koko maan Lapin perukoita myöten. Kolmetoista paikalliskerhoa on perustettu eri paikkakunnille. Itsenäisinä yhdistyksinä toimii Oulussa POHJOIS-SUOMEN UFO-TUTKIMUS ry. ja Turussa TURUN UFO ry.

Yhdistyksen puheenjohtajina ovat toimineet Arvi Merikallio vv. 1962 - 1965, Ilpo Koskinen vv. 1965 - 1970, Tapani Kuningas vv. 1970 - 1972 ja viime vuosikokouksen valitsemana Jarl Lund.

K.L.

HAVAINTO-ilmoituksia

UFO LIIKKUI POHJOIS-PÄIJÄNTEELLÄ JA SATAKUNNASSA

Viime lokakuun 27. päivän vastaisena yönä nähtiin Korpilahdella, Kankaanpäässä, Pomarkussa, Jämijärvellä, Laviassa, Ikaalisissa, Mäntyluodossa tunnistamattoman valoilmiön liikkuvan taivaalla puolen yön tienoilla.

Ilmiöstä kertovat sanomalehdet Itä-Häme 28.10. sekä Satakunnan Kansa 31.10. ja 1.11. seuraavaa: Korpilahdella Kärkisten lossilla havaitsivat mainittuna yönä klo 0.15 neljä matkustavaista ja lossin kuljettaja Reino Koskinen koillisen suunnassa voimakkaan valon, jolla oli alaspäin suuntautuva pyrstö. Sitten valo tiivistyi tavallisen tähden kokoiseksi ja alkoi liikkua alaspäin suureten koko ajan ja samalla sen ympärille muodostui yhä voimakkaampi sumukerros. Metsän taakse painuessaan valoilmiö oli suurempi kuin täysikuu. Ilmiö kesti noin neljän minuutin ajan.

Ikaalisten Röyhiössä asuva maanviljelijä Ensio Mäkelä oli mainittuna yönä palaamassa autollaan kotiinsa, kun hän kotipihalle tultuaan havaitsi noin klo 0,30 kirkkaan valopallon leijailevan 200 - 3oo metrin päässä Saima Tervaojan omistaman aution talon yläpuolella. Korkeus maanpinnasta oli n. 50 metriä. Se teki edestakaista liikettä kolmen, neljän minuutin ajan eikä siitä kuulunut mitään ääntä. Maanviljelijä Mäkelä luuli sitä ensin kuuksi, mutta havaitsi sitten, että kuu paistoi aivan toiselta

suunnalta. Esineen kirkkaus voitti kuun valon ja siitä lähti häikäisevän kirkas valokiila maata kohti. Mäkelä katseli edestakaisin liikkuvaa esinettä vähän aikaa , mutta kun esine alkoi lähestyä häntä, hän pelästyi ja juoksi sisälle taloon. Hän herätti vaimonsa, joka ehti nähdä esineen noin minuutin ajan. Mäkelä yritti katsoa esinettä kiikarilla, mutta esineen kirkkaus häikäisi silmät. Kun Mäkelät sytyttivät valot, esine häipyi nopeasti pohjoista kohti. Tällöin esine näkyi paljon suurempana ja punertavana ja se jätti jälkeensä savupilven, joka leijaili ilmassa noin 2 - 3 minuuttia. Mäkelällä oli autossaan kamera, mutta hän hätääntyi näkemästään siinä määrin, ettei huomannut ottaa esineestä valokuvaa.

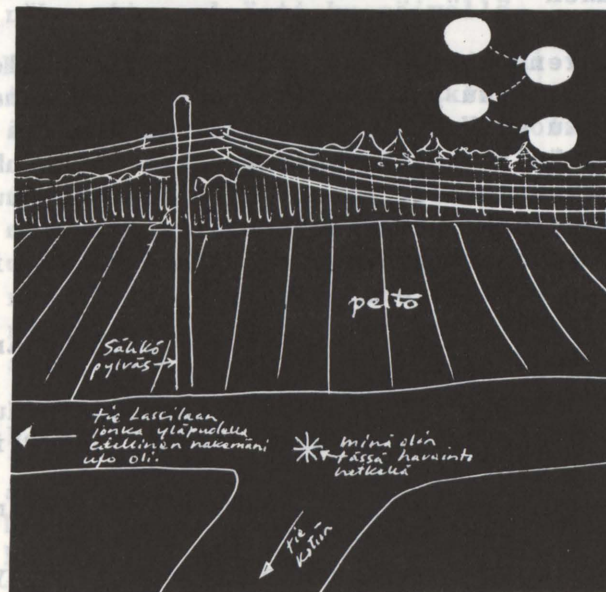
Insinööri Pauli Ahjokivi Kankaanpäästä oli samana yönä palaamassa Porista kotiinsa. Hänen mukanaan autossa oli kolme muuta henkilöä. Pomarkun Honkakoskella seurue havaitsi voimakkaan valoilmiön. Katselijoista näytti siltä kuin kirkas esine olisi pudonnut ilmakehän halki maahan. Sillä oli ylöspäin levenevä pyrstö. Kirkkaan kuutamon vuoksi pyrstö oli selvästi näkyvissä. Esine näkyi 4 - 5 minuutin ajan. Se putosi horisonttiin asti ja sen kajastus näkyi vielä puiden latvojen takaa. Ins. Ahjokiven arvion mukaan esine oli 10 - 15 kilometrin päässä.

Niinisalon sääaseman päivystäjä sotamies Tapio Suksi havaitsi samana yönä klo 1 eteläisellä taivaalla liikkuvan valon. Se liikkui horisontin tasossa ja oli näkyvissä vain vähän aikaa, joten Suksi tulkitsi sen tähden lennoksi.

HAVAINTO LAMMILLA

Opiskelija Hennele Isola (16) Lammilta, jonka ufohavainnosta kerroimme VIMANAn numerossa 3/1972 sivu 12, kertoo viime lokakuussa tekemästään havainnosta seuraavaa:

"Olin koiran kanssa iltakävelyllä lokakuun 7.pnä tänä vuonna. Sää oli puolipilvistä ja tuntui olevan pakkasen puolella. Tähtiä näkyi vaikkei ollut täysin tähtikirkas taivas. Seisoskelin kotini tienhaarassa ja olin jo tovin katsellut tähtitaivasta, kun äkkiä huomasin oudon ison valon alempana n. 30° horisontin yläpuolella. Se oli silloin paljon metsän yläpuolella, mutta tuli koko ajan putoavan lehden tavoin alaspäin, heilahdellen sivulta toiselle, mutta hyvin nopeata vauhtia. Valo ei ollut täysin kirkas, se näytti kiinteältä ja se oli selvästi omavaloinen (ei heijastuma). Kun se oli tehnyt kolme heilahdusta, oli se tullut aivan metsänreunan yläpuolelle ja enempää en jäänyt katsomaan, sillä pelkäsin tosiaan sitä niin, että käännyin ympäri ja juoksin kotiin minkä ehdin. Koira ei reagoinut ko. ilmiöön, ei kai ehtinyt huomata kun kiskaisin sen mukaani. Havainto tapahtui klo 21,00 ja esine tuli kuin tyhjästä."

KANSAN SUUSTA

Suomen Kansan Murrekirjasta on länsimurteiden näytteiden ohella luettavissa seuraavanlaisia kertomuksia "vanhan kansan" kokemuksista tuolloin tuntemattomista valoilmiöistä:

Ku taivah aukeh

Minä muistan yhlen merkillisen kirkkaulen lapsuulestani kotona ennen, ku yhtenä pimeenä syksyehtoona tuli äkkiä niinku kirkah päivä vähäksi aikaa. Ei se salama ollu, ku se kesti kauvat aikaa eikä ukkonen, muu kirkkaus sooli, Ikeeni minen muista, mutta alle rippihkoulun. minä silloiten olin, mä tiän - sen siitä ku ma kotona viälä olin, ja kohta ku rippille peesin menin tälilleni piiaksi.

Sooli niin puhteenaikaa, ku vaimoväet oli ehtookarjalla ja mihinkä ne miähekki oli menneet. Pirtti oli ihan pimee, kunnei silloin viälä lamppuja pruukattu, ja minä liikuttelin sisareni lasta, ja Piiparin plikat oli kans meillä. Meitillä oli aina semmosta kuntturia keskemme ja juaksahlimme, niinku muksut juaksi ennen kyläsih kylih, toistemme tykönä, ku nooli niin nurkkanurkin ennen meilän kylänki talot. Me istumme peräklasin piäleh ja krupistiin keskenämme ja nauraa prekotimme. Silloin oli kotonani rualilla semmonen Kreeta-niminen vaimoihminen. Se kuteli pimeenpäin pesän eleh kulinta. Ennen pilettiin rualilla semmottia vanhoja, huanoja ihmisiä, jokkei enee voineet itteensä elättee. - Se Kreeta oli kovin äree mukuloille, ja tykkähköhän että me hänelle nauromme, se rupeh meitiä lointeleen. Mitä me hällä nauromme, ja nooli niin kovah tyyrih Piiparin plikakki ja minä samaten, mutta se toru meitä kutaki ja pelootteli mailmallopulla ja pitkäsen tulella. - Lasten jee semmottet niin miäleen.

Plikkojen piti lähtee juuri kotionsa, mutta kuinka se niin rookahki, siinä samah tuli koko pirtti ihan valkoseksi, niinku kaikkein kirkkaampana päiväsylämmenä. Minä muistan, ku oli muurinnurkah päretpölkkyjen nenäs sänkyraitia kuivamah ku oli pyykis olleet, niin ne kullaili silmih ku jokku haamut valkosih vaatteih, ja päretorsilta kiikku pari kukkoo, ku oli päivällä tapettu, niin nekin näky niin selvästi ku päivällä.

Me luulimme ensin, että on josai valkeenvaara, mutta kun me vilkasimme peräklasista pihalle, niin sillon juuri taivas siälä Höytölän peellä aukeh oikein isostansa, ja meitin silmämme huikaantu siitä kirkkaulesta, ja me peleestymme niin että putosimme kontillemme penkin viäreen. Me luulimme vaan että mailmalloppu tulee ja olotimme sitä viimestä rysählystä ja rukoilimme siinä itteksemme. Sitä minä en sitte tiälä kuinka se loppu, ku minä pilin silmiäni kiinni, ku se kirkkauh teki niin pahaa silmille, mutta sen minä muistan, ku äiten tuli pirttiin ja otti päreeseen valkeen, niin siinä me viälä olimme konttusillamme ja tärisimme ja tutisimme kaikin. Äiten oli ollu juuri ottamah lalosta heiniä ja oli kans kovasti peleestyny. - Soon paha ku lapsena peleestyy. Muhuun jäi semmonen peloon kamu pitkäksi aikaa; aina ku ehtoolla pimee

tuli, niin minä jotai pelekäsin. Sooli paljo jälkeenpäin ku minä jo teelä olin ja tuli kerran lukusioilla puhetta kanttoorin kansa siitä samasta, ku minä vänkäsin kanttoorin kansa, ku se sano, että se oli vaan tählen lento ja meinas, että taivaasta putoilee niin kuumia kiviä, että ne oikein hehkuu, niin minä sanon, että ennen pelooteltiin lapsia semmosilla, mutta sillon aukeh taivah ja me näimme sen, Piiparin plikat ja minä.

Eikö siitä misee kirjoih mainita, että mikä valkaus se mahto sillon olla?

- - - - - -

Meteori lentää

Se oli vissiin silloi suur meteoori ku mei kerra nähtii yhrel syksyisel aamul multakuapal ku multaa ajettii. Ennei vanhaa kun mentii niin aikaisii aamul töihii et oli iha pimijä viäl ku tyät alkattii. Meitin kävi sit semmottis ett erellisel ehtool ku töistä lähretti niin jätettii korit reenpäältä multakuapal ja aamul ku mentii pimees niin otettii ne siit vaa reenpäällä. Mut kaikki eivät siäl pimees tuntennu omii koreitas muuta ottivat vaa mikkä etee satui tule; ja siit tuli semmone tappellus, toine sanoi: "Sä otit mun korii", et "anna pois ne hyvii joutuu" - "Ei mar okka nää sun koris, jos et pirä suutas kii nii paiskaa sun tonne suakuappaa niin et vähä purei vaa päällä näkyy!"

Samas alkoi taivaal möllertää semmonen suur pallo, se tuli enste meittii kohre mut sit muutti resuuniis ja lähti mene sinne mettä tajee järvee käsii, ja se valaisi vähä kauhijast et kyl jokaine näki kori ottaa. Muttniin ne miähet oli ääneti, ei kukaa sanaas sanonnu, ennei ku sit aikojen takaa toine kysyi ain toiseltas: "Näiks sä, mikähän semmoine oli?" Mut lopult muutamat tuumai et "nysse oli varmaa se meteoori".

CONDONIN KOMITEA SISÄLTÄ NÄHTYNÄ

David R. Saunders & R. Roger Harkins: UFOs? YES! New York: Signet Books 1968

Kun joskus aikaan kirjoitetaan UFO-tutkimuksen historiaa, olisi odotettavissa, että meidän aikakaudeltamme siinä mainittaisiin nimiä kuten Michel, Vallée, McDonald, Hynek, Menzel, Condon ja luultavasti samalla sivulla Condonin kanssa Saunders, tri David R. Saunders, psykologi, Condonin UFO-tutkimuskomitean jäsen, joka ehti ennen erottamistaan toimia komiteassa vajaat puolitoista vuotta ja joka sittemmin - e n n e n komitean tutkimusraportin (1) valmistumista - kirjoitti "inside storyn" komitean toiminnasta ja erityisesti toiminnan vaikeuksista. UFOs? YES!. (UFOjako? Kyllä vaan!) oli otsakkeena. "Missä Condonin komitea meni vikaan" on reipasotteinen reportaasi ensimmäisen virallisen, tieteelliseksi aiotun ufotutkimusprojektin noususta - ja voitaneen sanoa - tuhosta. Kirja on kursailemattomasti kirjoitettu, paikoin hauska ja useasti opettavainen. Se on paljolti kuvaus ufotutkimuksen käytännön vaikeuksista, metodisista ongelmista, periaatekiistoista.

Taustalla häämöttää vanhenevan tiedemiehen, projektin johtajan tri Edward U. Condonin elämän kaari lehtimiehestä erittäin huomattavaksi fyysikoksi, jonka loistavaa uraa 40- ja 50-luvuilla toimeenpantujen kommunistivainojen kohteeksi syyttömänä joutuminen pikemminkin kirkasti kuin himmensi. HUAC (the House Un-American Activities Committee) ai-

heutti Condonille muutaman vuoden ajan jatkuvaa huolta ja vaivaa; erityisesti hän muistaa Richard M. Nixon -nimisen henkilön osuuden asiassa.

Condonin ansiot tunnettiin myös julkisuudessa ja niinpä kun Coloradon yliopistossa 6.10.1966 allekirjoitettiin Yhdysvaltain Ilmavoimien kanssa tehty sopimus Condonin johdolla suoritettavasta ufotutkimuksesta, ei ollut ihme, että lehdistössä vallitsi pääasiassa positiivinen mieliala tutkimuksen suhteen: ufot saisivat lopulta selvityksensä. Tosin, kuten Saunders huomauttaa, oli myös varauksellista suhtautumista. Eräässä pääkirjoituksessa viitattiin Warrenin raporttiin, jonka johtopäätökset eivät saaneet osakseen kaikkien hyväksymistä tutkijain muodollisesta pätevyydestä huolimatta. Edward U. Condonin leikinlasku New York Times"in palstoilla 8.10.: "I raise a little hell when I run things" ("Kun minä rupean hoitamaan asioita, niin johan alkaa Lyyti kirjoittaa.") oli osaltaan omiaan kasvattamaan jännittynyttä odotusta suuren yleisön keskuudessa.

Kirjansa alussa Saunders kuvailee niitä julkisia tapahtumia ja kaikessa hiljaisuudessa suoritettuja tiedusteluja, joiden tuloksena Coloradon Yliopisto otti lopulta tehtävän mm. Harwardin ja Kalifornian yliopistojen sekä Massacusettsin Teknillisen Korkeakoulun (MIT) kieltäydyttyä kunniasta. Saa vaikutelman, että Ilmavoimat pyrki hyvinkin innokkaasti sysäämään sen harteilla tähän asti olleen ufovastuun jollekin yliopistolle. Ja luultavasti, Saunders vihjaisee, eräs syy Coloradon Yliopiston myönteiseen päätökseen oli määrärahaan liittyneet tavallista edullisemmat ehdot.

Yhdysvaltain Ilmavoimien osuus ja pyrkimys ufotutkimuksessa on luonnollisesti kauan ollut ufoharrastajien mieluisimpia puheenaiheita, eikä salailuhypoteesi ole vuosien saatossa menettänyt kiehtovoimaansa. Ilmavoimien tehtyä sopimuksen ulkopuolisen instituutin kanssa heräsi tietysti epäilyjä mahdollisista kulissien takaisista ehdoista. Se, että tietyt seikat viittaavat jonkinlaiseen etukäteistietoon, millainen lopullisesta raportista tulisi, ei kuitenkaan osoita, että Ilmavoimien ja Yliopiston kesken olisi sovittu tällaisesta asiasta. Saundersin kokemukset Ilmavoimien ufotouhuista olivat tosin sen laatuisia, että hän katsoi salailuhypoteesin järkevämmäksi selitykseksi sen ufokömmähdyksille ("If this is incorrect, not much is lost. If this is the truth, we may eventually generate the proof of it."). On tietenkin jo kertalukua vaikeampaa väittää, että Coloradon Yliopisto so. Yliopiston päättävät elimet olisi olisi ollut tietoisesti mukana missään salaliitossa. Tällaista Saunders ei esitäkään. Mutta epäilemättä trien Saunders ja Levine erottamiseen johtanaen muistion sisällön paljastaminen herätti epäilyjä jostakin "ennalta päätetystä". - Ko.muistiosta enemmän hiukan myöhemmin.

Eräs Ilmavoimien ehdoista oli, että tutkimusryhmässä tulisi olla fysikaalisten tieteiden edustajien lisäksi psykologeja, sosiaalipsykologin tuli avustaa tiedon keruussa haastattelujen yhteydessä, kokeellisen psykologin olisi havaintopsykologiaan perustuen selvitettävä, saattoiko havaitsija todella nähdä sen mitä väitti nähneensä, ja lopulta kvantitatiivisiin menetelmiin perehtynyt psykologi tulkitsisi informaation fysikaaliseen tieteen edustajille ymmärrettävässä muodossa. Saunders oli siis yksi projektin viidestä psykologista. Kaikkiaan komiteassa mainitaan olleen (ei tosin yhtäaikaa) 22 työntekijää erilaisin työpanosvelvollisuuksin.

Saunders kuvailee mukaansa tempaavasti tutkimuksen alkutaivalta. Hankittiin ufokirjastoa, kutsuttiin kuultaviksi "Mr. UFO", tri Allen J. Hynek sekä Jacques Vallée, samoin NICAPin kärkimiehet Donald E. Keyhoe ja Richard H. Hall. Vallée ennusti - ja aivan oikein, kuten Saunders myöhemmin joutui toteamaan - että ko. ufotutkimus tulisi epäonnistumaan, koska silloinen ufoaalto oli jo lantumassa ja siten tutkimus ajoittuisi kahden "flapin"

väliin. Erityisesti Vallée oli korostanut ATK:n käyttöä. Saunders ottikin tämän neuvon varteen ja projektissa oloaikaan saattoi n. 7 000 uforaporttia tietokoneen luettavaan muotoon. Lopullisessa Condonin raportissa ei näitä eikä niiden perusteella tehtyjä statistisia analyysejä mainita lainkaan, sehän rakentui pelkästään 90 yksityisen tapauksen varaan.

Äärellisellä aikavälillä (15 kk) toimivaksi suunnitellun tutkimusprojektin tärkeimpiä alkuvaiheen tehtäviä on tutkimuksen periaatteiden tarkka määrittely. Mitä on tieteellinen ufotutkimus? Mikä on ongelman asettelu? Näitä kysymyksiä vatvottiin projektin alkuvaiheessa melkoisella antaumuksella - entä tulos? Saundersin tekstistä saa sen käsityksen, että "team-henki", jota Robert J. Low, projektin touhukas yhteysmies korosti, alkoi tässä vaiheessa rakoilla. Pääasiassa oli esillä kysymys ETI-hypoteesista (Extraterrestrial Intelligence = ei-maanpäällinen intelligenssi).

Saunders kirjoittaa:

"Viisitoista kuukautta ja 313 000 dollaria eivät sallineet meille sitä ylellisyyttä, että olisimme voineet tehdä asioita mielemme mukaan. Meidän oli päätettävä mikä olisi tärkeintä ulottuvillamme olleista toimintamahdollisuuksista. Yksi tapa vähentää ongelma kohtuullisiin mittoihin olisi ollut sopia, että tehtävänämme oli yksinkertaisesti päättää, muodostivatko ufot todellisen vai vain tyhjänpäiväisen ongelman, ts. päättää lopussa, olisiko suositeltava tutkimuksen jatkamista. Sellaista suositusta voitaisiin perustella vaikkapa vain mahdollisuudella oppia siten enemmän jostakin luonnonilmiöstä. Jotkut meistä halusivat kuitenkin ottaa huomioon myös suuren yleisön, jonka asiaa kohtaan osoittama kiinnostus oli pannut alulle tutkimuksen. Halusimme määritellä perustavoitteen tarkemmin ETI-hypoteesin avulla, tosin sallien sen mahdollisuuden, että uusien luonnonilmiöiden löytäminen saattaisi olla tutkimuksemme huomattava sivutuote."

ETI-hypoteesin ottaminen tutkimuksen perustavoitteeksi aiheutti erimielisyyttä projektin sisällä. Saunders kuvailee psykologikolleegansa Michael Wertheimerin kanssa käymiään kiistoja mahdollisuudesta todistaa se tai ainakin arvioida todennäköisyys sille, että joillakin ufoilla on tekemistä ETIn kanssa. Wertheimer korosti, että on aina mahdollista siirtää selittämätön uforaportti "sekalaisten ilmiöiden" kategoriaan pystymättä erottamaan sitä "todellisesta" ETIin viittaavasta raportista. Saunders kirjoitti omasta kannastaan selonteon, jossa puolusti käsitystään, että todennäköisyys pystyä todistamaan ETI-hypoteesi on nollasta eroava, tosin hyvin pieni luku. Wertheimerhan asetti sen nollaksi. Vaikka todennäköisyys olisikin vähäinen, niin kannattaisi kuitenkin ottaa epäonnistumisen riski, koska päinvastaisessa tapauksessa palkinto olisi todella mahtava. On muuten kuvaavaa, ettei Saundersin selonteosta sen jakamisen jälkeen keskusteltu ainakaan hänen kuultensa; komitea kuitenkin purjehti eteenpäin ETI-hypoteesi vahvasti mielessä.

Hynek on kirjassaan (2) kärkevästi arvostellut ETI-hypoteesin käyttöönottoa. Asiassa on kaksi puolta:

1) ETI-hypoteesia ei voi todistaa vääräksi, joten sitä ei voi selvästi erottaa jostakin toisesta hypoteesista.

2) Sen todistaminen oikeaksi vaatii tietoa ETIstä; sellaista taas ei ole. Tietysti riittävän omituisia ETI-malleja konstruoimalla olisi mahdollista selittää kaikki uforaportit, mutta tämä ei todista konstruktiota oikeaksi.

Työhypoteesin valinnassaan Condonin komitea teki siis erään virheistään. Hynek korostaa, että ainoa mielekkäästi testattavissa oleva ufotutkimuksen hy-

poteesi on: O n o l e m a s s a u f o r a p o r t t i e n s i s ä l l ö n k u v a i l e m a i l m i ö , j o t a e i n y k y i s e n f y s i k a a l i s e n t i e t e e n k e i n o i n o s a t a s e l i t t ä ä. Tätä yleistä hypoteesia on helpompi testata kuin esim. ETI-hypoteesia.

Oli miten oli, Saunders ja kumppanit ryhtyivät töihin, lähinnä ns. Case-Study -luonteisesti, jolloin valikoitiin tiettyjä "hyvännäköisiä" vanhoja ja uusia havaintokertomuksia tarkistettaviksi. Saunders kuvaileekin eräiden klassisten tapausten tutkimuksia.

Erityisesti tunnettu tapaus Great Falls'issa, Montanassa v. 1950, jossa liikemies Nick Mariana sai otetuksi filminpätkän kahdesta taivaalla kiitäneestä ufosta, kiinnitti Saundersin huomiota ja sai hänet vakuuttuneeksi ufo-ongelman todellisuudesta ja toisaalta vahvisti hänen epäilyjään Ilmavoimien roolista uforintamalla. Saunders muuten muistelee, että komitean "team-henkeä" osaltaan koettelivat epäilykset salaliiton olemassaolosta: Mikäli sellainen on olemassa, miksi sitten saamme toimia komiteana? Olisiko joku komitean jäsenistä kaksoisroolissa? Jokainen saattoi olla varma vain itsestään ja tästä seurasi kyräilyjä ja epäluottamusta jäsenten kesken, mietiskelee Saunders.

Toinen klassikko, jota Saunders tarkastelee melko laajasti, on Ubatuban tapaus Brasiliassa v. 1957, joka alunperin ilmestyi Coral Lorenzenin kirjassa "The Great Flying Saucer Hoax". Siinähän väitettiin lentävän kiekkomaisen esineen räjähtäneen pirstaleiksi, joista suurin osa katosi mereen, mutta muutama sirpale saatiin talteen läheltä rantaa. Näistä kevyistä, metallimaisista sirpaleista APROn silloinen edustaja Brasiliassa, tri Olavo T. Fontes sai kolme analyysiä varten. Eräässä Brasilian maatalousministeriön laboratoriossa suoritetussa alustavassa analyysissa todettiin mm.

metallin olevan epätavallisen puhdasta magnesiumia. Fontes kirjoitti v. 1962 (Saundersin lainaus): "Analysoiduissa näytteissä oleva magnesium, joka on - mitä tulee spektrograafiseen tutkimukseen - täysin puhdasta, edustaa jotakin nykytieteen teknologian saavuttamattomissa olevaa. . . . Ne ovat tosiasiassa "fragmentteja" maapallon ulkopuolisesta kulkuneuvosta, joka kohtasi tuhonsa maan ilmakehässä, kuten onnettomuuden havainneet ihmisolennot kertoivat".

Sirpaleiden jäännökset Fontes toimitti APROlle lisätutkimuksia varten. Kaksi noista kolmesta pienestä palasesta tuhoutui analyysien alkuvaiheissa, toinen Ilmavoimien laboratoriossa ja toinen Atomienergiakomitean laboratoriossa. Vahingosta viisastuneina Lorenzenit sulkivat jäljelle jääneen palasen turvasäilöön.

Condonin komitea suoritti tuosta kappaleesta neutroniaktivointianalyysin FBI:n laboratoriossa. Sen todettiin olevan 99.9 % puhdasta magnesiumia ja siinä olevat epäpuhtaudet eivät vastanneet sitä mitä v. 1968 käytössä olleista valmistusmenetelmistä olisi voinut odottaa. Kun lisäksi metalliseoksen kiderakenne viittasi mahdollisuuteen valmistaa ko. metallista erittäin lujatekoisia rakennelmia, ei Saunders voinut muuta kuin siirtää Ubatuban havainto korkean merkitsevyysarvon omaavien ufotosiasioiden joukkoon, mm.Montanan tapauksen ja ortotenian joukkoon. "I can only say that if the Brazilian fishermen did not really collect fragments from a space ship, then someone did perpetrate one of the most sophisticated scientific hoaxes in history."

Edward U. Condonin osuus varsinaisessa tutkimuksessa oli minimaalinen. Saa vaikutelman, että komitean muiden jäsenten oli yleensä vaikea tavoittaa häntä ja silloinkin lähinnä yhteysmiehen Robert Low'n välityksellä.

Joka tapauksessa Condonin julkinen ufo-ongelman setviminen ei ollut omiaan valamaan positiivista henkeä projektiin. Hänen jo tutkimuksen alkuvaiheissa ja sen kestäessä antamansa lehtilausunnot ja pitämänsä puheet synnyttivät epäluottamusta hänen ja komitean useiden muiden jäsenten välille. Samoin esim. NICAP kieltäytyi lopulta yhteistyöstä. Kuvaavaa on, että kun Jacques Valléeta koetettiin kesällä 1967 saada komitean tutkijaksi, tämä kieltäytyi luottamuksensa menettäneenä.

Condon tunsi kiinnostusta pelkästään kaikkein läpinäkyvimpiä huijaus- ja sairaskertomuksia kohtaan ja niitä hänellä oli tapana viljellä julkisissa esitelmissään. Tai kuten hän New Yorkissa 25.1.1967 pitämässään puheessa totesi: "Tällä hetkellä olen taipuvainen suosittelemaan, että hallitus ottaisi pitkät tästä hommasta. Olen sitä mieltä, että koko asiassa ei ole mitään tutkimisen arvoista."

Mistä johtui Condonin suhtautuminen, jossa hänen tieteellistä työtään viitoittaneet periaatteensa heittivät kuperkeikkaa? Condon, projektin alkaessa 64-vuotias tutkija, ehkä liian vanha, tuskinpa! Muista töistään väsynyt, eikä pystynyt paneutumaan ufokirjallisuuteen? Ehkäpä osittain. Tai ehkä Condon toteutti Low'n muistion periaatteita liian kirjaimellisesti; tosin ko. muistion hengen mukaista olisi ollut rajoittaa negatiivishenkiset puheet vain tiedemiespiireihin. Saunders ei anna vastausta tähän kysymykseen.

Edellä on tullut pariin otteeseen mainituksi komitean yhteysmies Robert Low, jonka osuus oli huomattava projektin suuntaviivoja laadittaessa ("mahdollisimman laaja raportti mahdollisimman vähällä työllä").

Saundersin ja plasmafyysikko Norman Levinen erottamiseen johtaneella Low'n muistiolla ("trick-memorandum") oli seuraava historiansa:

Elokuussa v. 1966 Robert Low kirjoitti kahdelle Coloradon Yliopiston dekaanille muistion suunnitteilla olleesta ufotutkimusprojektista. Hän pyrki hälventämään epäilyjä tutkimuksen Yliopiston "imagoa"huonontavasta vaikutuksesta ja kirjoitti mm. että "meidän tutkimuksemme suorittaisivat miltei pelkästään ei-uskovaiset (non-believers), jotka vaikka eivät ehkä pystyisikään todistamaan negatiivista tulosta, saisivat - niinkuin luultavasti tulisi tapahtumaan - kootuksi vaikuttavan todistemäärän sen puolesta, ettei havainnoissa ole mitään todellista. Luullakseni tempun idea olisi se, että suurelle yleisölle annettaisiin projektista kuva objektiivisena tutkimuksena, mutta tieteellinen yhteisö saisi kuvan ryhmästä ei-uskovaisia, jotka parhaansa mukaan yrittävät olla objektiivisia, mutta jotka eivät paljon odotakaan löytävänsä lautasta".

Muistio löytyi sattumalta kesällä v. 1967 Low'n arkistosta ja muutamat komitean jäsenet - Low'n tietämättä asiasta mitään - lukivat sen, tunsivat väristyksiä vatsassaan ja palauttivat muistion paikoilleen. Saunders antoi Keyhoelle kopion ko. muistiosta osoittaakseen NICAPille, ettei hänellä ole mitään illuusiota Condonin komitean objektiivisuudesta. Keyhoe lupasi olla luovuttamatta muistiota ulkopuolisille ilman Saundersin lupaa. Kävi kuitenkin niin, että tri James McDonald († 1971), tuo Arizonan Yliopiston meteorologi ja G. Fullerin mukaan ufotutkijana "elävä lasersäde", sai Keyhoelta tiedon muistiosta, joten Saunders ja Levine katsoivat parhaaksi antaa siitä täydellisen kopion McDonaldille. Eräässä Robert Low'lle osoittamassaan ja Condonin tutkimusperiaatteita ankarasti kritisoivassa kirjeessään McDonald viittasi mainittuun muistioon siteeraten osan yo. lainauksesta.

Saundersin ja Levinen näin paljastunut "juonittelu" johti siihen, että Condon erotti heidät 8.2.1968, syynä epäpätevyys. Parin viikon kuluttua komitean hallinnollinen sihteeri Mary Luise Armstrong jätti

Condonille erokirjeensä. Kirje on kokonaisuudessaan julkaistu Hynekin kirjassa (2) ja on tutustumisen arvoinen kappale tieteellisen tutkimuksen historiaa. Saundersin kirja sisältää luonnollisesti useita ufotutkimuksen kenttätyötä kokeneen miehen varteen otettavia ajatuksia tulevan työn varalle - esim. merkitsevyyden (remarkability)käsitteen käyttö - mutta ennenkaikkea se on syvästi inhimillinen kuvaus epätavallisen tutkimussaran mukanaan tuomista vaikeuksista. Saunders ei silti jää tunnelmoimaan, hän luottaa määrätietoisen tieteellisen työskentelyn tehoon.

P. Teerikorpi

---

(1): Scientific Study of Unidentified Flying Objects. New York: Bantam, 1969

(2): J. Allen Hynek: The UFO Experience. Chicago: Henry Regnery Comapny, 1972

Uudenmaan Sanomat
16.11.1972

KAKSI OUTOA NETTÄ, UFOA, [illegible] Sköldvikin öisellä taivaalla toissayönä. Ainakin kolmekymmentä jalostamon prosessialueen miestä, seitsemän satamamiestä, viisi säiliöalueen miestä ja muutama ykkös- ja kakkosohjaamon mies panee vaikka päänsä pantiksi, että näin oli.

Kaksi soikeata kananmunannäköistä esinettä liikkui hiljaa hyvin korkealla ilmestyen taivaalle joskus kello kahden jälkeen ja häipyen sitten noin klo kolmen jälkeen hitaasti itään päin.

Miehet kertovat, että esineet olivat punaisia. Ne liikkuivat hiljaa mennen välillä kauemmaksi toisistaan ja tullen välillä lähemmäksi. Ainakin viisikymmentä miestä seurasi niiden liikettä ja päätti lopettaa naureskelemisensa Ufo-jutuille, kun lautaset viimein hitaasti lähtivät itään päin.

TELEPORTOIDUN MIEHEN TAPAUS

Referoin tässä Gordon Creightonin artikkelia Another Teleportation and its Sequel (FSR, vol. 17 n:o 5, 1972), missä katsastetaan erään "kaksisataaviisikymmentä kilometriä elämästään kadottaneen miehen tapausta". Tämä mies oli kuulemma siirtynyt jonkin tuntemattoman voiman viemänä 250 kilometrin matkan. Tultuaan tajuihinsa mies huomasi olevansa tuntemattomassa paikassa tuntemattoman joen lähistöllä. (Itse teossa mies oli siirretty Paranaiba -joen tuntumaan Itumbiaraan, joka sijaitsee Keski-Brasiliassa.)

Brasilialainen sanomalehti Folha de Goiaz otti tehtäväkseen tämän teleportaatiotapauksen juurien läytämisen. Lehden kaksi reportteria Churchil ja Soares saivat selville, että tämä teleportoitu mies oli 25 vuotias lukutaidoton maanviljelijä Adelino Roque. He eivät kuitenkaan tavoittaneet häntä. Adelinon omaiset antoivat tietää, että Adelino oli erittäin järkyttynyt kokemastaan ja sen tien kadonnut.

Adelinon sanotaan olleen erinomaisessa kunnossa tämän oudon tapahtuman sattuessa, hän valitti ainoastaan hammassärkyä. Sunnuntaina huhtikuun 20. 1969 Adelino oli käymässä Itaicussa setänsä luona; Adelino oli kertonut sedälleen hammassärystään ja lisännyt, ettei ollut saanut hammaslääkäriä, olihan sunnuntai.

Adelino oli sen myötä sitten matkaamassa Eazenda Serrandinhoon, lähellä Itaicua sijaitsevalle maatilalle, missä hän työskenteli. (Tapahtuman näissä

yksityiskohdissa näyttää olevan jonkin verran epäselvyyksiä.) Oli miten oli, ollessaan noin 2 kilometrin päässä Itaicusta Adelinon kerrotaan (sedän raportin mukaan) nähneen taivaalla valon, joka ilmeisesti liikkui samaan suuntaan kuin hänkin. Aluksi Adelino ei kiinnittänyt siihen sen kummempaa huomiota. Mutta pysähtyessään juottamaan hevostaan Adelino havaitsi, miten valo lähestyi saaden hevosen pelästymään. Adelinon onnistui kuitenkin rauhoittaa hevonen, mutta ratsastettuaan kappaleen matkaa Adelinosta alkoi tuntua kuin tuo taivaalla oleva kylmäntuntuinen valo saisi hänet hypnoottiseen tilaan. Adelino oli kohta miltei turta, hän pystyi tuskin näkemään mitään, mutta hän ratsasti edelleen. Kohta kuitenkin toinen valonsäde osui hänen rintakehäänsä, se poltti. Adelino oli näkevinään oudon kohteen, joka laskeutui hänen päänsä yläpuolelle lamauttaen hänet täysin. Adelino tunsi, miten häntä vedettiin, ensin hitaasti, sitten yhä kiihtyvämmällä temmolla. Tämän jälkeen hän kadotti tajuntansa. Vasta seuraava na aamuna hän "heräsi", havaitsi olevansa tuntemattomassa paikassa tuntemattoman joen rannalla. Adelino oli hämmentynyt ja peloissaan, hevonen oli tiessään eikä hänellä ollut vähäisintäkään muistikuvaa siitä, mitä oli tapahtunut.

Myöhemmin hän sai kyydin, kuskikin oli ilmeisesti pannut merkille Adelinon houreenomaisen käyttäytymisen. Kadonnut hevonen "löytyi" kotipihalta satuloituna ja hyväkuntoisena, mutta tuo eläin oli selvästi vieläkin peloissaan. Nähtyään hevosen ilman ratsastajaa omaiset arvelivat, että Adelino oli ryöstetty tai murhattu.

Iltapäivällä Adelino palasi kotiinsa, hän oli tyyten sekaisin. Adelinon isä kertoi, että Adelinon silmät olivat täysin muuttuneet, niissä oli hullunsekainen kiilto. Ja Adelinon iho oli muuttunut kokonaan punaiseksi. Ylipäänsä hänen piirteensä olivat omituisella tavalla vääristyneet. Yhtäkkiä kuitenkin hänen ihonvärinsä ja ulkomuotonsa palautuivat ennalleen, mutta vain hetkeksi - - .

Adelino oli muuttunut, hän oli väsynyt, tasapainoton; ennen hän oli ollut kova työntekijä, nyt hän ei tuntenut kiinnostusta mihinkään.

Adelinon isä kertoi, että Adelino oli lukutaidoton, hänen kulttuuririentonsa rajoittuivat jalkapalloon ja musiikin kuuntelemiseen radiosta. Isä ei uskonut, että poika olisi voinut keksiä moisen tarinan.

Ja Adelinon vaimo tuskin enää tunsi miestään, niin paljon Adelino oli muuttunut ulkonaisesti. Oli ilmeistä, ettei Adelino kertonut kokemastaan vaimolleen.

Aikaisemmin mainitsemani kaksi reportteria saivat lisäksi kuulla, että Adelino oli tuona paluupäivänä elehtinyt kiivaasti setänsä talon edustalla ja huutanut: "Älä anna tuon valon viedä minua taas. Jätä lamppu palamaan että kuka vie minua mukanaan. Se tulee lähemmäksi. Voi, älä annan sen taas viedä minua."

Adelino katosi taas tämän jälkeen yhdessä 16 vuotiaan veljensä tyttären kanssa. Huhuiltiin, että heidän välillään olisi ollut jotakin intiimiä. Omaiset kuitenkin antoivat ymmärtää, että tuo juoru oli katteeton, Adelino oli hyvä aviomies. Nuo reportterit saivat lisäksi tietää, että Brasilian ilmavoimatkin oli kiinnostunut tapauksesta. Itaicun poliisi puolestaan arveli, että Adelino oli keksinyt koko "lentolautasjuttunsa". Adelinon setä puolestaan antoi selvästi ymmärtää, että jotakin selittämätöntä oli Adelinolle tapahtunut tuolla matkalla. (Adelinon ja hänen setänsä välit olivat ilmeisen läheiset ja luottamukselliset.)

Adelinon teleportaation jälkisato on vähintäinkin yhtä arvoituksellinen. Adelinon omaiset Alcino Francisco Raimundo ja hänen vaimonsa kertoivat, että Adelino oli yhtäkkiä ilmestynyt toukokuun kahdentenatoista päivänä klo viiden aikaan aamulla kolkuttamaan heidän ovelleen huutaen, että hän haluaa kuol-

la Raimundon käsivarsille. He avasivat oven, Adelino ja hänen veljensä tytär työntyivät sisään. Adelino kuoli siinä silmänräpäyksessä, tytön tila oli kriittinen, hänet toimitettiin mitä pikimmin saisairaalaan, missä hän myöhemmin kuoli.

Adelinon kuolinsyy jäi "tuntemattomaksi". Huhuiltiin, että Adelino ja tyttö olivat nauttineet jotakin myrkkyä. Adelino haudattiin samana päivänä, mutta kohta viranomaiset pyysivät lupaa haudan avaamiseen.

Mitä on tämän jälkeen tapahtunut, siitä ei tässä yhteydessä kerrota. Oli miten oli, lukija lienee pannut merkille tässä teleportoidun miehen tapauksessa tiettyjä yhteisiä piirteitä joittenkin muitten tapausten kanssa. Viittaan vain Morro do Vintemin ja Antonio Villas Boasin tapauksiin. Niinpä, mietteet ovat taas saaneet purtavaa, mutta mietteet eivät saa mennä, ne eivät ilmeisesti ole vielä tehneet tehtäväänsä - - .

(Kääntänyt, referoinut ja lievästi kommentoinut Raimo Heiskanen.)

POIMINTOJA VIMANAN LEHDILTÄ

"Sanskritinkielinen sana vimana, palinkielessä vimanam, tarkoittaa: mitata tai kulkea jokin matka, taivaan vaunu, lentävä vaunu, joka kuljettaa itse itseään ja kulkee itsestään, lentävä palatsi." 1/67 s.8

"Michel sanookin: 'Ufologiassa on tapana ajatella kaikkea ja olla uskomatta mihinkään'." 3-4/67 s.3

"Kuten jokainen tietää, trooppinen metsä ei ole koskaan hiljainen. Monet hyönteiset, etenkin heinäsirkat pitävät Brasilian viidakossa yllä suunnatonta melua jopa vuorokauden pimeinä hetkinä. Mutta nyt kaikki äänet olivat hiljentyneet lyhyeksi ajaksi, ei kuulunut heinäsirkan eikä minkään muun hyönteisen ääntä." 1/68 s.10

"Osoittautuupa koko UFO-ilmiössä piilevä tieteellinen todellisuus fysikaaliseksi tai psykologiseksi - tai jopa tähän mennessä tuntemattomaksi ilmiöksi - se on joka tapauksessa haaste tieteelle." 1/68 s.25

"Sanoin pojille: 'Se taisikin olla lentokone' ja astelin hämmentynein ajatuksin alakerran kotiini." 2/68 s.14

"Todennäköisesti myös Coloradon Yliopiston tutkimuksissa käytetään tilastollisia menettelytapoja." 2/68 s.20

" . . . Condonin raportissa ei . . . statistisia analyysejä mainita lainkaan . . . " 4/72 s.12

". . . gynekologi esti häntä lähtemästä sanoen: 'Älä juokse pois. Jäädään kaikki katsomaan, mitä tuo laite aikoo tehdä.' " 2/69 s.23

"Sen jälkeen mitä pallosalamista tiedetään ei liene epäilystä siitä, etteivätkö useat ufo-ilmoitukset olisi saaneet alkuaan näiden erikoisten ilmiöiden ansiosta." 4/69 s.22

"En voi sanoa muuta, kuin että tämä kokemus on ollut yhtä reaalinen kuin kaikki muukin, minkä olen elämässäni kokenut." 3 - 4/70 s. 5

"Entä sitten? " 3 - 4/70 s.11

"Maapallon biologia on meille toistaiseksi ainoa biologia." 3 - 4/70 s.20

". . . pikemminkin älyllinen harjoitustehtävä kuin elämänkulkumme ratkaiseva suurtapahtuma." 3 - 4/70 s.21

"Tiskivesi. Siinäpä sana, jolla on kaikua." 1/71 s.1

"Me ei voitu tulla sinne, koska Töölössä on niin paljon koiria." 2/71 s.13

"Näet nojatuolifilosofi ei voi muuta kuin kiikkua . . . " 3/71 s. 4

"Häiriintymättöminä ja levollisina tosiasioiden suorat viivat piirtyvät taivaan rannalle." 3/71 s.6

" . . . Hynek esittää oman arvionsa tilanteesta: '. . . uskon nimittäin, että ihmiskunta saattaa olla suurimman seikkailunsa edessä sitten sen hetken, jolloin kasvava ihmisäly suuntautui ulos avaruuteen sitä tutkiakseen'. " 2/68 s.9

T O I V O T A M M E

L U K I J O I L L E M M E

H Y V Ä Ä J O U L U A

J A

O N N E A V U O D E L L E

1 9 7 3

VIMANA

PAIKALLISKERHOT:

Helsinki	Timo Pyhälä puh. 650995 os. Pietarinkatu 8 B 11
Jyväskylä	Jouko Vaara puh. 941 - 213405 os. Käyräkatu 5 B 14
Kemi	Kari Kuure os. PL 13 94100 Kemi
Kotka	Osmo Kontula os. 54480 Nokkala
Lahti	"UFO 78" Jorma Leinonen os. Puistokatu 9 A 26 15100 Lahti 10
Lappeenranta	"UFO 66" Tapani Kuningas puh. Uro 71 os. Uro kk
Mikkeli	Matti Kinnunen puh. 26033 os. Sairila Visulahti
Nurmijärvi	Viljo Penttilä puh 204034 os. Nurmijärvi kk
Pori	Jarl Lund puh. 939-15908 os. Valtakatu 5 D
Savonlinna	Pekka Sarnila puh. 23532 os. Rantala 57510 Savonlinna 51
Seinäjoki	Runar Smedlund puh. 961-14719
Tampere	Veikko Nurmi puh.931-680211 os. Huvilakatu 2 22970 Pirkkala 7
Vaasa	Keijo Muukka puh. 961-211525 os. Hyttystie 5 C 24

Värioffset

VIMANA